

Παγκόσμια Λογοτεχνία και αισθητικά ρεύματα

ΣΧΟΛΗ	Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	<u>Τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών</u>		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΟ1500	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Α'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Παγκόσμια Λογοτεχνία και Αισθητικά Ρεύματα		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>Σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3	5	
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ Υποβάθρου , Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων	Υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική Στην περίπτωση που ο φοιτητής/τρια δεν γνωρίζει ελληνικά, το μάθημα προσφέρεται ως reading course με αγγλική βιβλιογραφία και εκπόνηση εργασίας		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uth.gr/courses/GDIA_U_234/		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

και Παράρτημα Β

- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Στο μάθημα παρουσιάζονται τα κυριότερα λογοτεχνικά ρεύματα που εμφανίστηκαν στην Ευρώπη (κυρίως) από τον 18ο έως τον 20ό αιώνα (κλασικισμός, ρομαντισμός, παρνασισμός, συμβολισμός, ρεαλισμός, νατουραλισμός, πρωτοπορίες, μοντερνισμός, μεταμοντερνισμός) στα ιστορικά τους συγκείμενα. Μελετώνται αντιπροσωπευτικά λογοτεχνικά έργα δημιουργών από διαφορετικές παραδόσεις (θεματικοί άξονες για το έτος 2024-2025: ήρωας και έρωτας). Εξετάζονται παράλληλα οι έννοιες της «παγκόσμιας λογοτεχνίας» και του «παγκόσμιου λογοτεχνικού κανόνα» στην ιστορική τους διαδρομή.

Στόχοι του μαθήματος:

- Οι φοιτητές/τριες να αποκτήσουν μια εποπτική εικόνα των αισθητικών ρευμάτων και των κύριων χαρακτηριστικών τους,
- να εξοικειωθούν με το επιστημονικό πεδίο της παγκόσμιας λογοτεχνίας,
- να κατανοήσουν τη σύνθετη σχέση της λογοτεχνίας με τον κόσμο και να εξασκηθούν στην κριτική σκέψη και στην ανάλυση και ερμηνεία κειμένων.

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια θα έχει εξοικειωθεί με το συγκεκριμένο γνωστικό πεδίο και θα είναι σε θέση:

- να αναγνωρίσει και να περιγράψει το πεδίο μελέτης της παγκόσμιας λογοτεχνίας ως κλάδο της λογοτεχνίας με δικά του ερμηνευτικά εργαλεία,
- να έχει μια εποπτική εικόνα των αισθητικών ρευμάτων και των χαρακτηριστικών τους, καθώς και των ιστορικών συνθηκών μέσα στις οποίες αναδύθηκαν,
- να αποκτήσει μια πρώτη εξοικείωση με θεωρητικές έννοιες και εργαλεία
- να αναλύει ζητήματα που αφορούν τη σχέση της λογοτεχνίας με τον κόσμο και με την επικαιρότητα,
- να γνωρίζει τις ιδιαιτερότητες των ερμηνευτικών κοινοτήτων σε διαπολιτισμικά περιβάλλοντα,
- να εφαρμόζει έναν συνδυασμό μεθόδων στην κριτική ανάλυση λογοτεχνικών κειμένων.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;:

<i>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών</i>	<i>Σχεδιασμός και διαχείριση έργων</i>
<i>Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις</i>	<i>Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα</i>
<i>Λήψη αποφάσεων</i>	<i>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</i>
<i>Αυτόνομη εργασία</i>	<i>Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου</i>
<i>Ομαδική εργασία</i>	<i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i>
<i>Εργασία σε διεθνές περιβάλλον</i>	<i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i>
<i>Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον</i>	
<i>Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i>	

Το μάθημα αποσκοπεί στην καλλιέργεια των παρακάτω ικανοτήτων:

- αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- αυτόνομη εργασία
- σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Εισαγωγή στην «Παγκόσμια Λογοτεχνία»

Βασικές έννοιες: λογοτεχνία, παγκόσμια λογοτεχνία, λογοτεχνικός κανόνας (Goethe, Auerbach, Damrosch, Bloom). Περίοδοι και αισθητικά ρεύματα. Προβλήματα ταξινόμησης και περιοδολόγησης.

Περιεχόμενο και οργάνωση του μαθήματος. Βασικές επισημάνσεις. Τρόπος αξιολόγησης.

Harold Bloom, *Ο δυτικός κανόνας* (απόσπ.)

Eckermann, *Συνομιλίες με τον Γκαίτε* (απόσπ.)

David Damrosch, «What is World Literature»

2. Αναγέννηση και Μπαρόκ: Ήρωες και αντι-ήρωες

Αναγέννηση και ουμανισμός. Ο Δον Κιχώτης και το σύγχρονο μυθιστόρημα: πολυφωνία, πολυγλωσσία, διακειμενικότητα, αυτοαναφορικότητα. Ο Σαίξπηρ και το ελισαβετιανό θέατρο. Ο εσωτερικός άνθρωπος: κληρονομιά του *Άμλετ*. Αυλική ποίηση, πετραρχικό σονέτο και *Ρωμαίος και Ιουλιέττα*.

Μιγκέλ ντε Θερβάντες, *Δον Κιχώτης* (απόσπ.)
Ουίλιαμ Σαίξπηρ, *Άμλετ* (απόσπ.)
Ουίλιαμ Σαίξπηρ, *Ρωμαίος και Ιουλιέττα* (απόσπ.)

3. Κλασικισμός, νεο-κλασικισμός, Διαφωτισμός: Η εποχή της λογικής

Κλασικισμός και νεο-κλασικισμός. Η διαμάχη των αρχαίων με τους μοντέρνους. Οι κλασικοί Γάλλοι δραματουργοί και οι συμβάσεις της τραγωδίας. Η θεματοποίηση του ερωτικού πάθους στη *Φαίδρα* του Ρακίνα. Τα προτάγματα του Διαφωτισμού. Εγκυκλοπαιδιστές. Θεωρητικοί του κοινωνικού Συμβολαίου. Οι φιλοσοφικές τάσεις της εποχής: Ορθολογισμός και εμπειρισμός. Ο «καλύτερος δυνατός κόσμος». Καντίντ: ένας άχρωμος ήρωας.

Ρακίνας, *Φαίδρα* (απόσπ.)
Βολταίρος, *Καντίντ* (απόσπ.)

4. Ρομαντισμός I: Η εποχή της ευαισθησίας

Η αντίδραση στον ορθολογισμό. Στροφή στο ανθρώπινο υποκείμενο. Αναζήτηση του εθνικού χαρακτήρα των λογοτεχνιών. Πρώιμα ρομαντικά κινήματα (*Sturm und Drang*). Το επιστολικό μυθιστόρημα και το μυθιστόρημα μαθητείας. Ο συναισθηματικός κι ευάλωτος Βέρθερος και ο σατανικός αποπλανητής ντε Βαλμόν.

Γιόχαν Βόλφγκανγκ Γκαίτε, *Τα πάθη του νεαρού Βέρθερου* (απόσπ.)
Πιερ Σοντερλό ντε Λακλό, *Επικίνδυνες σχέσεις* (απόσπ.)

5. Ρομαντισμός II: Φύση και τέχνη / Συναισθημα και φαντασία / Σάτιρα και επανάσταση

Η στροφή στη φύση και την καθημερινότητα. Οι ποιητές της Λίμνης. Η ποίηση ως «ξεχείλισμα συναισθημάτων». Η ανανέωση της ποιητικής γλώσσας. Επαναστατικά κινήματα στην Ευρώπη. Σατιρική ποίηση και ηθική. Όψεις του έρωτα στην ποίηση των ρομαντικών.

Επιλογή ποιημάτων: Ουίλιαμ Ουόρντσοουρθ, Τζορτζ Γκόρντον Μπάιρον, Τζον Κητς, Ελίζαμπεθ Μπάρρετ Μπράουνινγκ, Τζιάκομο Λεοπάρντι

6. Ρεαλισμός / νατουραλισμός I: Η βρετανική παράδοση

Από τον ρομαντισμό στον ρεαλισμό: η περίπτωση της Τζέιν Όστιν. Επαρχιακές κοινότητες και αστική κοινωνία. Ο γάμος ως οικονομικό συμβόλαιο και ως κινητήριο μοχλός της μυθιστορηματικής πλοκής στα μυθιστορήματα της Τζέιν Όστιν. Ρεαλισμός και νατουραλισμός στην Αγγλία: τα ιστορικά συγκείμενα. Ο ρόλος του περιοδικού Τύπου. Κοινωνική διαστρωμάτωση, φύλα και συμβάσεις. Έρωτας, κοινωνικές ανισότητες και αναζήτηση ταυτότητας στις *Μεγάλες προσδοκίες* του Ντίκενς.

Τζέιν Ωστιν, *Υπερηφάνεια και προκατάληψη*
Τσαρλς Ντίκενς, *Μεγάλες προσδοκίες*

7. Ρεαλισμός / νατουραλισμός II: Η γαλλική παράδοση

Ρεαλισμός και νατουραλισμός στη Γαλλία: τα ιστορικά συγκείμενα. Κοινωνική κινητικότητα και μυθιστόρημα μαθητείας. Το θέμα της μοιχείας και το μοτίβο της ανάγνωσης στην *κυρία Μποβαρύ* του Φλωμπέρ. Η υποδοχή του έργου.

Σταντάλ, *Το κόκκινο και το μαύρο*
Φλωμπέρ, *Η κυρία Μποβαρύ*

8. Ρεαλισμός / νατουραλισμός III: Η ρωσική παράδοση

Η Ρωσία από τα μέσα του 19ου έως το γύρισμα του 20ού. «Τολστόι ή Ντοστογιέφσκι;» Ο ιδιότυπος ρεαλισμός του Τσέχοφ. Το θέμα της μοιχείας στην *Άννα Καρένινα* και την «Κυρία με το σκυλάκι» του Τσέχοφ.

Λέον Τολστόι, *Άννα Καρένινα* (απόσπ.)
Άντον Τσέχοφ, «Η κυρία με το σκυλάκι»

9. Παρνασσισμός – Συμβολισμός - Αισθητισμός – Παρακμή

Η ποίηση της νεωτερικότητας. Το εφήμερο, ο ποιητής-πλάνης, η μελαγχολία/πλήξη (spleen). Η «κρίση του στίχου». Τα κινήματα του αισθητισμού και της παρακμής. Σαρλ Μπωντλαίρ, Τα άνθη του κακού. Όσκαρ Ουάιλντ, Το πορτρέτο του Ντόριαν Γκρέι.

Μπωντλαίρ, επιλογή ποιημάτων από τα *Άνθη του κακού*
Όσκαρ Ουάιλντ, *Το πορτρέτο του Ντόριαν Γκρέι* (απόσπ.)

10. Μοντερνισμός I (πεζογραφία): Η «εσωτερική» ζωή

Επιστήμη, φιλοσοφία και ο αντίκτυπός τους στη λογοτεχνία. Δαρβίνος, Φρόιντ, Μπερζόν, Αϊνστάιν. Προς μια νέα αντίληψη του χρόνου και της ανθρώπινης συνείδησης.

Τζέιμς Τζόις, «Οι νεκροί» (*Οι Δουλβινέζοι*)
Μαρσέλ Προυστ, «Ένας έρωτας του Σουάν» (από τον πρώτο τόμο του μυθιστορήματος *Αναζητώντας το χαμένο χρόνο*)

11. Πρωτοπορίες και Μοντερνισμός II (ποίηση): Ο διάλογος με την παράδοση

Πρωτοπορίες στο γύρισμα του 20ού. Υπερρεαλισμός και μοντερνισμός. Μύθος και ιστορία. Διακειμενικότητα. Η «ιστορική αίσθηση» των μοντερνιστών.

Επιλογή ποιημάτων (μοντερνισμός, νταντά, υπερρεαλισμός) και αποσπάσματα από μανιφέστα κινήματων.

12. Μεταμοντερνισμός: Παρωδία και αυτοαναφορικότητα

Ο μεταπολεμικός κόσμος. Η επίδραση της φιλοσοφίας και της λογοτεχνικής θεωρίας: Σωσύρ, δομισμός και μεταδομισμός. Αυτοαναφορικότητα, υβριδικά είδη, εκλεκτισμός, ειρωνεία, παρωδία και παστίς.

Χόρχε Λούις Μπόρχες, «Pierre Menard, συγγραφέας του “Δον Κιχώτη”»
Βλαντιμίρ Ναμπόκοβ, *Λολίτα* (απόσπ.)

13. Επίλογος

«Παγκόσμια Λογοτεχνία» και διαπολιτισμικές λογοτεχνικές σπουδές. Ζώνες επαφής και πολιτισμικές ωσμώσεις. Η περίπτωση του μαγικού ρεαλισμού. Ήρωες και έρωτας ως αφηγηματικά νήματα.

Γκαμπριέλ Γαρσία Μαρκές, *Ο έρωτας στα χρόνια της χολέρας* (απόσπ.)

Σε όλες τις ενότητες μελετάμε, εφαρμόζοντας τη μέθοδο της εκ του σύνεγγυς ανάγνωσης, ενδεικτικά αποσπάσματα κειμένων της παγκόσμιας λογοτεχνίας από το θέατρο, το μυθιστόρημα, την ποίηση και το διήγημα.

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο / εξ αποστάσεως		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία και την επικοινωνία με τους φοιτητές: ▪ Παρουσιάσεις PowerPoint▪ Ανάρτηση λογοτεχνικών και θεωρητικών κειμένων / αποσπασμάτων στην πλατφόρμα e-class▪ Ηλεκτρονική επικοινωνία με τους φοιτητές		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i> <i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	
	Διαλέξεις σε αλληλεπίδραση με τους φοιτητές	39	
	Εβδομαδιαία μη καθοδηγούμενη μελέτη	39	
	Εργασίες, επαναλήψεις και προετοιμασία για εξετάσεις	47	
	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	125	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i> <i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις</i>	Τελική γραπτή εξέταση με ερωτήσεις α) κατανόησης εννοιών, β) ταυτοποίησης και σύντομου σχολιασμού αποσπασμάτων και γ) ερμηνευτικής προσέγγισης εκτενέστερου αποσπάσματος (επιλογή ανάμεσα σε δύο προκαθορισμένα έργα) Παρέχεται επιπλέον η δυνατότητα παρουσιάσεων, ατομικών ή ομαδικών.		

Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες

Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.

Τα κριτήρια αξιολόγησης αναφέρονται ρητά κατά τη διάρκεια της πρώτης εισαγωγικής διάλεξης. Επίσης, είναι διαθέσιμα στην ηλεκτρονική πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης eclass του πανεπιστημίου, στην περιγραφή του μαθήματος.

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

- David Damrosch, *What is World Literature?*, Princeton University Press, 2003.
- David Damrosch (ed.), *World Literature in Theory*, Wiley Blackwell, 2014.
- Antoine Compagnon, *Ο δαίμων της θεωρίας Λογοτεχνία και κοινή λογική*, μφ. Απόστολος Λαμπρόπουλος, Μεταίχμιο, 2003.
- Jonathan Culler, *Λογοτεχνική θεωρία. Μια συνοπτική εισαγωγή*, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, 2003.
- Εύη Βογιατζάκη, *Τα Αισθητικά Ρεύματα στην Ευρωπαϊκή και τη Νεοελληνική Λογοτεχνία του 19ου και του 20ού Αιώνα Από τον Νεοκλασικισμό έως τον Μοντερνισμό*, Gutenberg, 2016.
- Κ. Καρακάση, Μ. Σπυριδοπούλου, Γ. Κοτελίδης, *Θεωρία και ιστορία των λογοτεχνικών γενών και ειδών*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, 2015
- Marc Angenot, Jean Bessière, Douwe Fokkema, Eva Kushner, *Θεωρία της λογοτεχνίας Προβλήματα και προοπτικές*, Gutenberg, 2010.
- Beardsley C. Monroe, *Ιστορία των αισθητικών θεωριών Από την κλασική αρχαιότητα μέχρι σήμερα*, μφ. Δημοσθένης Κούρτοβικ, Νεφέλη, 1989.

-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- *Journal of World Literature*, Brill publications, <https://brill.com/view/journals/jwl/jwl-overview.xml>